

d. Særligt om indhentelse af Folketingets samtykke til indgåelse af traktater m.v. og opfølgningen heraf

Selv om det er regeringen, der handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender, kan den ikke uden Folketingets samtykke indgå nogen forpligtelse, til hvis opfyldelse Folketingets medvirken er nødvendig, eller som i øvrigt er af større betydning (grundlovens § 19). Som eksempel herpå kan nævnes ratifikation af traktater m.v., der kræver, at der gennemføres lovgivning nu eller senere til opfyldelse af den folkeretlige forpligtelse, Danmark herved påtager sig. I øvrigt må det bemærkes, at området for grundlovens § 19 set fra Folketingets synspunkt har stigende betydning, især på menneskerettighedsområdet, hvor der på internationalt plan finder en detaljeret regulering sted af betydning for borgernes retsstilling. Denne udvikling forstærkes ved etableringen af internationale domstole, idet danske domstole på sådanne områder utvivlsomt i stadig højere grad vil føle sig tilskyndet til at anlægge fortolkninger af den nationale lov, der svarer til de internationale domstoles, jf. nedenfor.

Er der tale om en traktat, der umiddelbart skal træde i kraft, indhentes Folketingets samtykke ofte »stiltiende« i forbindelse med, at der gennemføres den nødvendige lovgivning, men i andre tilfælde vil Folketingets samtykke blive givet i form af vedtagelse af en folketingsbeslutning. Dette gælder navnlig, når der er tale om indgåelse af traktater m.v., der ikke umiddelbart skal træde i kraft, eller hvis der er tale om, at der på ratifikationstidspunktet endnu ikke foreligger et fuldt færdigt forslag til den nødvendige lovgivning. Endelig vil det naturligvis også være den form, der benyttes, hvis der er tale om en traktat eller anden mellemfolkelig forpligtelse, der ikke forudsætter lovgivning, men som i øvrigt er af større betydning.

Visse traktater indgås af regeringen uden inddragelse af Folketinget på grundlag af en almindelig bemyndigelse i en lov til at indgå sådanne traktater. En sådan bemyndigelse kan også omfatte opfyldelsen af en sådan traktat, f.eks. ved udstedelse af en bekendtgørelse. I andre tilfælde indeholder loven en bemyndigelse til at fravige en eller flere af lovens bestemmelser, hvis det sker med henblik på at opfylde internationale forpligtelser.

I de tilfælde, hvor ratifikationssamtykket ind-

hentes stiltiende i forbindelse med gennemførelsen af den nødvendige lovgivning, vil udvalget anse det for ønskeligt, at det tydeligt af bemærkningerne fremgår, at der samtidig er tale om indhentelse af ratifikationssamtykke. Det bør herunder præciseres, hvis regeringen på et eller flere punkter har valgt ikke at følge traktatens bestemmelser. Endvidere bør regeringen i de tilfælde, hvor traktaten giver flere muligheder for at efterleve denne, redegøre for det valg, der er truffet. Endelig bør regeringen også i de tilfælde, hvor den har fundet, at den eksisterende retstilstand levede op til de internationale forpligtelser, redegøre for de overvejelser, der ligger til grund for denne vurdering. Oplysninger af denne karakter må anses for væsentlige set i lyset af, at indgåelse af internationale forpligtelser i stigende grad påvirker borgernes retsstilling, ikke mindst fordi der formentlig er en tendens til, at domstolene i højere grad end tidligere er tilbøjelige til at anvende traktatteksten direkte.

I de tilfælde, hvor ratifikationssamtykket bliver indhentet gennem vedtagelse af en folketingsbeslutning, har det været fremført, at det kunne være ønskeligt, om Folketinget fik bedre mulighed for at følge gennemførelsen af traktaten m.v. Dette kunne bl.a. ske ved, at det i bemærkningerne til forslaget til folketingsbeslutning blev skitseret, hvorledes og efter hvilken tidsplan traktaten vil blive gennemført. Der kan f.eks. være tale om, at der nationalt i Danmark skal foretages visse faktiske handlinger, f.eks. udpegelse af levesteder for dyr og fugle, eller internationalt ved, at et givent antal stater skal ratificere eller tiltræde traktaten, før den træder i kraft.

Statsministeren gav under samrådet tilsagn om at overveje en model for at gennemføre ovennævnte forslag. Statsministeren anførte, at forhandling og indgåelse af traktater mellem Danmark og andre lande i dag spænder over et meget vidt emnefelt og involverer en lang række fagministerier, der selvstændigt forhandler internationale aftaler inden for deres ressortområder. De nævnte forslag vil blive taget op til en generel drøftelse med de berørte ministerier med henblik på at finde frem til en egnet og ensartet fremgangsmåde.

Udvalget har endvidere fundet, at det vil øge Folketingets mulighed for at følge det internationale arbejde, hvis regeringen en gang årligt udarbejdede en fortegnelse over internationale